

УДК (UDC) 902 : 930 (477.73) «2011-2023»
DOI: [https://doi.org/10.33782/eminak2024.1\(45\).702](https://doi.org/10.33782/eminak2024.1(45).702)

SOUTH OF UKRAINE ARCHEOLOGY ON PAGES OF COLLECTION OF RESEARCH PAPERS 'ARKASIVSKI CHYTANNIA' (2011-2023)

*Vladyslav Parkhomenko*¹, *Oleg Bobina*², *Iryna Shapovalova*³

¹ Petro Mohyla Black Sea National University (Mykolaiv, Ukraine)

e-mail: vlad10031974@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0911-2941>

^{2,3} Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Mykolaiv, Ukraine)

² e-mail: oleg.bobina@nuos.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1920-8341>

³ e-mail: ira.shapovalova@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6781-7697>

ABSTRACT

The purpose of the research paper is to analyze the thematic scope of the archaeological subject matter of the collection of research papers 'Arkasivski Chytannia' and its author's representation at the conference (2011-2023).

Scientific novelty. For the first time, the content of the archaeological subject matter of the collections of the International Scientific and Practical Conference 'Arkasivski Chytannia', which was held by the community of historians of V.O. Sukhomlynskyi Mykolaiv National University. The main areas of publications, stability, the geography of the authors' presentativeness, and prospects of using the materials of the collection in further publications are determined.

Conclusions. During 2011-2023, 130 reports in various areas were presented in the 'Archaeology' section. The author's circle of archaeological issues was presented by 88 scholars. The archaeological area was represented mainly by researchers from Mykolaiv, Odesa, and Kyiv. Ten most active participants included almost exclusively representatives of Mykolaiv, who often presented (or were members of the group of authors) several reports. Foreign archeology was represented by scholars from Moldova, Poland, the Russian Federation, Germany, and the USA.

In the regional context, the absolute majority of papers (81%) are devoted to the South of Ukraine. In the center of research attention are sites of the Bronze Age (34.6%) and Antiquity (31.5%), which together make up 66.1% or 2/3 of the materials. The main sites, that the authors regularly focused on, were the objects that are being studied (were studied) in the territory of Mykolaiv oblast: the fortified settlement of the Late Bronze Age Dykyi Sad (Mykolaiv), the ancient city of Olbia (the village of Parutino, Mykolaiv raion), the antique settlement on Berezan island (Mykolaiv raion), the antique settlement of Viktorivka (Mykolaiv raion) and the Bronze Age settlement of Rozanivka (Bashtanka raion). Other objects are represented mainly by individual publications.

Almost 40% of the reports are presented with materials based on the results of field archaeological research, and almost 30% are material culture analyses. The history of archaeological science and the theory of archeology together account for slightly over 30%, of which the greater part is the history of archaeology.

In general, analyzing the achievements of the conference in the presentation of archaeological materials, it is necessary to note the high level of the qualitative component of the majority of publications, originality, and novelty. All of the above, in our opinion, requires further popularization of the achievements of the conference in the scientific environment.

Keywords: 'Arkasivski Chytannia', conferences, archaeological science, South of Ukraine, archeological sites, history of science

АРХЕОЛОГІЯ ПІВДНЯ УКРАЇНИ НА СТОРІНКАХ ЗБІРНИКА «АРКАСІВСЬКІ ЧИТАННЯ» (2011-2023 РР.)

Владислав Пархоменко¹, Олег Бобіна², Ірина Шаповалова³

¹ Чорноморський національний університет імені Петра Могили (Миколаїв, Україна)
e-mail: vlad10031974@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0911-2941>

^{2,3} Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна,
Миколаїв)

² e-mail: oleg.bobina@nuos.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1920-8341>

³ e-mail: ira.shapovalova@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6781-7697>

АНОТАЦІЯ

Метою статті є окреслення тематичної спрямованості археологічної тематики збірника «Аркасівські читання» та її авторську репрезентацію за час проведення конференції (2011-2023).

Наукова новизна. Вперше детально та ґрунтовно проаналізовано зміст археологічної тематики збірників Міжнародної науково-практичної конференції «Аркасівські читання», яка проходила спільноту істориків Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Визначено основні напрямки публікацій, сталість і географію авторської презентативності, перспективи використання матеріалів збірника у подальших публікаціях.

Висновки. Протягом 2011-2023 рр. у секції «Археологія» було виголошено 130 доповідей різної направленості. Авторське коло археологічної тематики представили 88 дослідників. Археологічний напрямок був представлений переважно дослідниками з Миколаєва, Одеси та Києва. До десятки найбільш активних учасників увійшли майже винятково представники Миколаєва, які нерідко представляли (або були учасниками авторського колективу) по декілька доповідей. Зарубіжну археологію представляли вчені Молдови, Польщі, Російської Федерації, Німеччини та США.

У регіональному розрізі абсолютна більшість статей (81%) присвячена південноукраїнському регіону. У центрі дослідницької уваги знаходяться пам'ятники епохи бронзи (34,6%) та античності (31,5%), що разом складають 66,1%, або 2/3 матеріалів. Центральними пам'ятниками, яким регулярно автори приділяли увагу, були об'єкти, що досліджуються (досліджувалися) на території Миколаївської області: укріплене поселення доби пізньої бронзи Дикий Сад (Миколаїв), античне місто Ольвія (с. Парутино, Миколаївський район), античне поселення на о. Березань (Миколаївський район), античне поселення Вікторівка (Миколаївський район) і поселення епохи бронзи Розанівка (Баштанський район). Інші об'єкти представлені переважно поодинокими публікаціями.

Майже 40% доповідей представлені матеріалами за результатами польових археологічних досліджень, і майже 30% – аналіз матеріальної культури. Історія археологічної науки та теорія археології сукупно мають трохи більше 30%, з яких більша частина – історія археології.

Загалом, оцінюючи здобутки конференції у презентації археологічних матеріалів, треба відмітити високий рівень якісної складової більшості публікацій, оригінальність і новизну. Усе зазначене, на нашу думку, потребує подальшої популяризації здобутків конференції у науковому середовищі.

Ключові слова: «Аркасівські читання», конференції, археологічна наука, Південна Україна, пам'ятники археології, історія науки

Вступ

Важливу роль у науковій діяльності завжди грали зустрічі науковців різного рівня – з'їзди, конференції, круглі столи, наукові семінари тощо, які виступали ключовим механізмом обміну знаннями, ідеями та результатами досліджень. До сьогодні, наприклад, матеріали археологічних з'їздів, що проходили у різних містах Російської імперії протягом 1869-1911 рр. (усього було проведено 15 з'їздів, з яких 6 пройшло на території України), продовжують викликати не лише науковий інтерес, а й використовуються у практичній роботі археологічної науки¹. І це не дивно, адже періодичні зустрічі вчених (а представників археологічної науки особливо) дають можливість обмінюватися знаннями, встановлювати контакти для майбутньої співпраці та консультування, обговорити результати попередньої роботи та створених на її основі гіпотез і, відповідно, покращити якість генерованих ідей, нарешті оприлюднити у друкованому вигляді попередні результати роботи.

З вище окресленою метою у 2010 р. в середовищі істориків Навчально-наукового інституту історії та права Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського виникла ідея створення науково-практичного майданчику для дискусій – міжнародної конференції «Аркасівські читання». Оскільки одним із ключових розділів збірника, який виходив за результатами конференції, став археологічний напрям, то автори поставили собі за *мету роботи* окреслити тематичну спрямованість археологічної тематики збірника «Аркасівські читання» та її авторську репрезентацію за увесь час проведення конференції.

Оскільки на сьогодні якогось аналізу матеріалів міжнародної конференції «Аркасівські читання» дослідниками не проводилось, то автори свідомо не приділяють увагу огляду літератури.

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ «АРКАСІВСЬКІ ЧИТАННЯ»

У 2010 р., як повідомив одному з авторів організатор конференції Кирило Горбенко, ним і доцентом Юрієм Гузенком було прийнято рішення започаткувати широку мультидисциплінарну, але з чітко вираженим історичним ухилом (тобто усі доповіді повинні були мати історичну спрямованість, але віталосся використання мультидисциплінарного підходу) міжнародну науково-практичну конференцію².

Після організаційної підготовки 14-15 квітня 2011 р. була проведена перша конференція, яка стала самою презентабельною з усіх, адже було представлено 112 доповідей за участі майже 150 учасників з багатьох куточків України та зарубіжжя (США, Румунії, Молдови, Узбекистану, Білорусі).

Як зазначав директор Інституту історії та права МНУ імені В. Сухомлинського професор Микола Шитюк у своєму вітальному слові до учасників IV Міжнародної

¹ Каковкіна О.М. Археологічні з'їзди другої половини XIX – початку XX ст. в Україні: науковий та суспільно-політичний аспекти: дис... канд. іст. наук: 07.00.01. Дніпропетровськ, 1998; Петрова О.С. Методы изучения массовых данных материалов археологических съездов, 1864-1914. Дис... канд. ист. наук. Москва: Государственный университет имени М.В. Ломоносова, 2005; Скурда І.М. XII археологічний з'їзд: передумови, перебіг подій, історичне значення. Дис... канд. іст. наук. Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2016.

² Як згодом з'ясувалося, дана ідея була не нова, оскільки у 1993 році (20-21 грудня) у Миколаєві вже відбувалася Всеукраїнська студентська наукова конференція «Аркасівські читання» на базі Миколаївського державного педагогічного інституту за ініціативи Миколаївського відділення Союзу українського студентства (Вахтанг Кіпіані та Іван Гайванович). Дякуємо за інформацію Олександрі Тригубу та Тетяні Богдановій.

науково-практичної конференції «Аркасівські читання» (2014): «Конференції отримали позитивні відгуки та визнання у широких колах вітчизняної та зарубіжної наукової спільноти. Щорічно в «Аркасівських читаннях» беруть участь провідні дослідники з різних куточків нашої країни, а також Польщі, Росії, США, Молдови, Ізраїлю, Узбекистану, Білорусі тощо. Досвід проведення конференцій довів, що цей науковий форум сприяє плідному творчому обміну сучасними науковими ідеями між науковцями України, ближнього та дальнього зарубіжжя й надає значного поштовху для подальших історичних досліджень»³. Пізніше історик додав: «Важливим є і те, що представлені дослідження відображають сучасні історичні пошуки у всій різноманітності наукових надбань. Сподіваюсь, що ті значні напрацювання, представлені в ході роботи конференції, викличуть зацікавленість не тільки у фахівців, але й широкої спільноти всіх, кому не байдуже минуле, що сприятиме злагоді, людському порозумінню та суспільному прогресу»⁴.

Загалом протягом 2011-2023 рр. на конференції було представлено близько 1000 доповідей, більша частина з яких (881) була представлена у збірнику конференції (рис. 1). Звісно, більшість учасників представляла південноукраїнський регіон – Миколаївщина, Одещина, Херсонщина, Північне Приазов'я (Донецька та Запорізька області), але завжди свої напрацювання презентували вчені й інших регіонів – Київщина, Львівщина, Хмельниччина, Черкащина, Тернопільщина, Вінниччина, Кіровоградщини тощо. В усіх конференціях брали участь і закордонні дослідники зі Сполучених Штатів Америки, Польщі, Румунії, Білорусі, Словаччини, Чехії, Молдови, Німеччини, Російської Федерації, Угорщини, Узбекистану, Ізраїлю та Китаю.

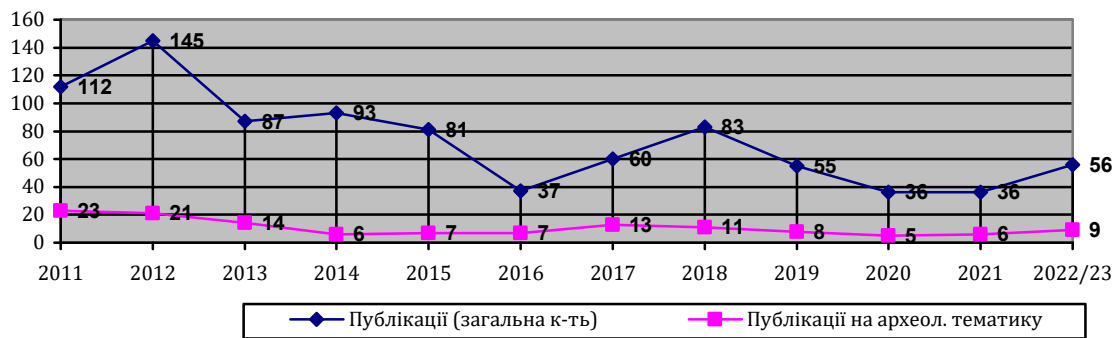

Рис. 1. Кількість опублікованих матеріалів у збірнику «Аркасівські читання» (2011-2023 рр.)⁵

Як бачимо, найбільш плідними за опублікованими матеріалами виявилися перші дві конференції. Надалі спостерігаємо поступовий спад як загальної

³ Шитюк М.М. Вітальне слово до учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції «Аркасівські читання». *Аркасівські читання: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції* (11-12 квітня 2014 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2014. С. 3.

⁴ Шитюк М.М. Вітальне слово до учасників V Міжнародної науково-практичної конференції «Аркасівські читання: Україна в контексті історичного розвитку Східної Європи». *Аркасівські читання: Україна в контексті історичного розвитку Східної Європи: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції* (17-18 квітня 2015 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2015. С. 3.

⁵ Авторських підрахунків за змістом збірників «Аркасівські читання» за 2011-2023 рр.

кількості презентованих матеріалів, так і за археологічною тематикою. Поступовий спад інтересу до конференції, який проявився як у пропозиції якісних матеріалів до друку, так і в кількості учасників, пов'язаний як із загальними тенденціями в історичній науці й освіті, так і погіршенням становища підготовки фахівців історичного профілю безпосередньо в університеті-організаторі.

Не вдаючись у подробиці, зазначимо, що починаючи з 2011 р. кількість студентів, яких готував Інститут історії та права неухильно зменшувалася. Вже в 2019 р. від інституту залишилася лише одна кафедра, що знайшла прихисток на педагогічному факультеті. Припинила свою діяльність постійно діюча спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій на здобуття наукового рівня «кандидат історичних наук», кількість аспірантів значно зменшилася, як і здобувачів бакалаврського та магістерського рівня. Зменшилася і кількість працівників лабораторії археології та етнології. При цьому зазначені тенденції були характерні і для міст-сусідів – Одеси, де припинив існування класичний історичний факультет Одеського національного університету імені І. Мечникова, та Херсона, де підготовка істориків припинилася ще раніше. У 2023 р. Міністерством освіти і науки України було прийнято рішення про реорганізацію МНУ імені В. Сухомлинського й університет було приєднано до Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. На загальному фоні цих подій припинила своє існування і конференція, яка вже стала надбанням історії науки.

АВТОРСЬКЕ КОЛО СЕКЦІЇ «АРХЕОЛОГІЯ»

Авторське коло археологічної тематики, за підрахунками автора, представили 88 дослідників – від аматорів і студентів до професійних археологів міжнародного рівня (детальніше див. табл. 2). Майже 2/3 з них складають чоловіки (57 проти 31), що твердо свідчить про перевагу чоловічої статі серед учасників секції «Археологія».

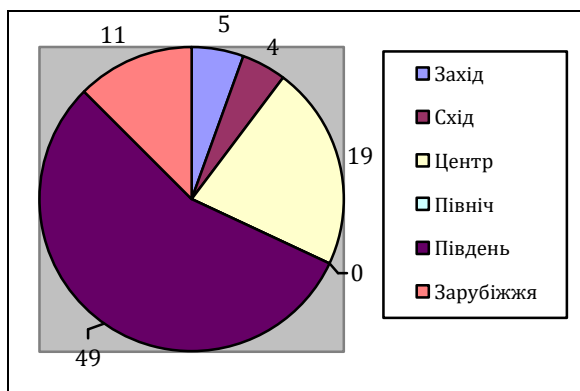

Рис. 2. Регіональний розподіл доповідачів секції «Археологія»

Регіональний поділ дослідників археології за місцем проживання – у межах України: Захід, Схід, Центр, Північ і Південь, та поза межами України, виглядає наступним чином (рис. 2). Як бачимо, переважна більшість доповідачів представлена Півднем України – Миколаїв та область, Одеса, Кривий Ріг (49 осіб, або 56%), 19 – центральні області (Київ, Кіровоград/Кропивницький) і лише 20 – інші регіони. При цьому більшість областей взагалі не була представлена на конференції.

Таким чином, хоча конференція і вважалася міжнародною, але археологічний напрямок був представлений переважно дослідниками Північного Причорномор'я з Одеси, Миколаєва та Києва. Останнє місто представляли, як правило, працівники Інституту археології НАН України, які здійснювали дослідження на Півдні України.

Зарубіжну археологію представили вчені Молдови (С. Агульніков), Польщі (К. Гарат, В. Герасімов), Російської Федерації (Т. Зинов'єва, В. Зуєв, М. Кашуба, М. Кулькова, В. Лазаренко), Німеччини (Е. Кайзер) та США (С.М. Фадем). Як бачимо, участь у конференції найбільш презентативно брали археологи РФ, з якими були налагоджені дієві контакти, адже багато дослідницьких інституцій (Державний Ермітаж, Інститут археології РАН, Московський державний університет імені М.В. Ломоносова й ін.) продовжували свою роботу як у пострадянський час, так і у перші роки після початку гібридної російсько-української війни.

До десятки найбільш активних учасників увійшли майже винятково представники Миколаєва, які нерідко представляли (або були учасниками авторського колективу) по декілька доповідей. До десятки лідерів увійшли наступні дослідники: О. Смирнов (20 доповідей), Д. Бондаренко (13), Л. Смирнов (13), К. Горбенко (12), Д. Філатов (12), М. Ласінська (10), Ю. Гребенников (7), Є. Олейніченко (7), В. Гребенников (6), В. Крутілов (6). Перші 8 представляли Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського та НДЦ «Лукомор'є» (Миколаїв), В. Гребенников – Державну інспекцію по охороні пам'яток культури в Миколаївській області, і лише керівник експедиції на о. Березань В. Крутілов – Інститут археології НАН України.

Лише миколаївські дослідники регулярно брали участь в обговоренні проблем археології. Більшість «знаних» та авторитетних вчених були учасниками один-два рази, переважно у перші роки діяльності конференції: Олександр Симоненко (2012-2013), Сергій Лисенко (2012-2013), Надія Гаврилук (2012, 2017), Сергій Крижицький (2013) тощо. Отже, можна зробити висновок, що розпочавшись як досить цікавий та авторитетний дискусійний майданчик у межах міжнародної конференції, секція «Археологія» (як і загалом конференція) перетворилася на «регіональний круглий стіл» із досить обмеженим числом учасників.

ТЕМАТИКА ПУБЛІКАЦІЙ

За час існування конференції «Аркасівські читання» (2011-2023 рр.) на сторінках її матеріалів і тез було опубліковано 130 доповідей і тез на археологічну тематику (рис. 1, детальніше див. табл. 3). При цьому третина представлених матеріалів припадає на перші дві конференції, що підтверджує вказану вище тезу про падіння її авторитету.

Тематику зацікавлень учасників конференції можна умовно поділити на три великі групи за регіональним, хронологічним і тематичним критерієм, які, у свою чергу, поділяються на підгрупи (Табл. 1).

При цьому треба враховувати, що інколи представлялися доповіді широкого хронологічного характеру (див., наприклад, матеріали Д. Кіюсака – № 11 Табл. 3, або М. Ласінської – № 14 тощо). Ми зараховували такі публікації до одного з хронологічних етапів, поданих у статті.

У регіональному розрізі (рис. 3) абсолютна більшість статей (105, або 81%) присвячена південноукраїнському регіону, який ми визначали як територія Північного Причорномор'я від Дунаю до Нижнього Подніпров'я. У лексично-семантичному ряду він визначався авторами як: Північне Причорномор'я, Південь України, Степове Побужжя, Нижнє Побужжя, Нижнє Подністров'я, Нижнє Подніпров'я.

Табл. 1. Розподіл опублікованих матеріалів по тематичним групам

Регіональний критерій	Південь України	105		
	Інші регіони України	13		
	Загальноукраїнський / загальносвітовий аспект	12		
Хронологічний критерій	Кам'яна доба / Енеоліт		11	
	Бронзовий вік		45	
	Скіфи та сармати		4	
	Античність		41	
	Середньовіччя		5	
	Нова та новітня доба		24	
Тематичний критерій	Археологічні дослідження (розкопки, експедиції, розвідки)			51
	Аналіз матеріальної культури			36
	Історія (історіографія) археології (особистість в археології)			28
	Теоретичні питання тощо			15

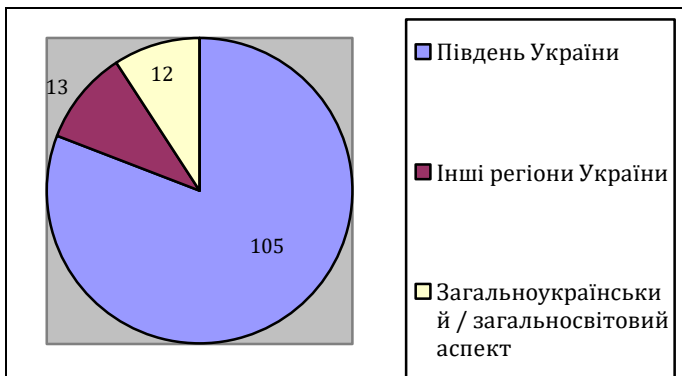

Рис. 3. Регіональний критерій доповідей

Виходячи з того, що Південну Україну з усіх учасників представляло лише 46% учасників (див. вище), то можна зробити висновок, що археологічні пам'ятники нашого регіону у значній мірі представляють інтерес не лише для місцевих дослідницьких осередків, а й вчених інших регіонів України (переважно м. Київ, адже знакові пам'ятки, насамперед античні, досліджуються як працівниками Інституту археології НАН України, так і вченими інших інституцій), і навіть зарубіжжя як в рамках співпраці, так і в якості самостійних експедицій на античних пам'ятниках.

Авторські підрахунки свідчать, що в центрі дослідницької уваги знаходяться пам'ятники епохи бронзи (45 публікацій, або 34,6%) та античності (41 публікація, або 31,5%), що разом складають 66,1%, або 2/3 матеріалів.

Центральними пам'ятниками, яким регулярно автори приділяли увагу, були об'єкти, що досліджуються (досліджувалися) на території Миколаївської області: укріплене поселення доби пізньої бронзи Дикий Сад (Миколаїв), античне місто Ольвія (с. Парутино, Миколаївський район), античне поселення на о.Березань (Миколаївський район), античне поселення Вікторівка (Миколаївський район) і поселення епохи бронзи Розанівка (Баштанський район). Інші об'єкти представлені переважно поодинокими публікаціями. Це підтверджують і статистичні дані (див. табл. 1 та рис. 4).

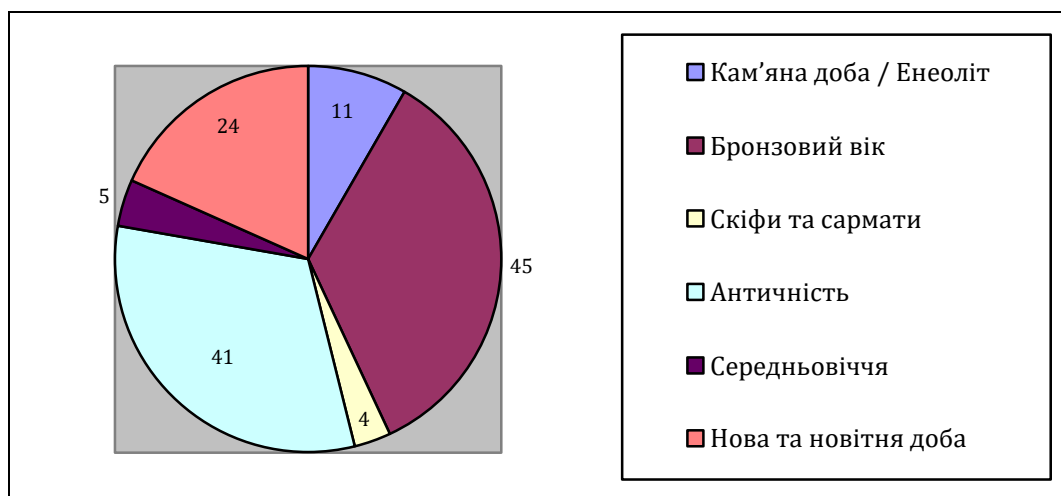

Рис. 4. Розподіл пам'ятників, яким присвячено доповіді, за хронологічним критерієм

Досить дивним виглядає той факт, що досить незначна кількість матеріалів присвячено пам'яткам скіфо-сарматської доби та середньовіччя. На нашу думку це пов'язано з тим, що на Півдні України, який знаходиться у центрі уваги учасників конференції, в останні десятиліття практично не проводиться регулярних досліджень пам'ятників цих культур.

Також потрібно дати пояснення щодо пам'ятників нової та новітньої доби. У даному випадку до цієї підгрупи ми відносили тематику, що стосувалася переважно діяльності археологічних товариств, окремих особистостей, інституцій та організацій. Відповідно, такі публікації розкривають окремі аспекти історіографічного характеру, історії археологічної науки, питання теорії археології, участі сучасних організацій в археологічних дослідженнях тощо.

Рис. 5. Розподіл пам'ятників, яким присвячено доповіді, за тематичним критерієм

Відносно тематичного критерію, то тут ми виділили чотири основні підгрупи: 1) археологічні дослідження (розкопки, експедиції, розвідки); 2) аналіз

матеріальної культури; 3) історія (історіографія) археології (особистість в археології); 4) теоретичні питання та ін.

Як бачимо, першу сходинку (51, або 39,2%) займають матеріалами за результатами польових археологічних досліджень, а другу (36, або 27,7%) – результати камеральної обробки матеріалів, описи окремих знахідок та їх інтерпретація, узагальнення матеріальної культури тощо. Зазначена подача матеріалів є класичною для археологічної науки і загалом регламентована професійною етикою, що вимагає оприлюднення отриманих «у полі» результатів.

Досить пристойно (28, або 21,5%) виглядає підгрупа, що узагальнює публікації з історії археологічної науки (історія дослідження окремих пам'яток, періодів, мікро- та макрорегіонів тощо), історіографічні огляди праць з археологічної проблематики, ролі окремих особистостей в археологічній науці та вивченні пам'яток тощо. Це свідчить про те, що археологія вже накопичила достатній багаж знань і має настільки значні напрацювання, які вимагають узагальнень, підсумків і визначення пріоритетних напрямків дослідницької роботи. Таким чином, певна частина археологів відходить від польових досліджень, віддаючи перевагу «кабінетній» роботі. З одного боку, така потреба дійсно є, а з іншого – подекуди до такої роботи звертаються не професійні археологи, або хоча б історики, які мали досвід польових археологічних досліджень, а колишні студенти та аспіранти, які розкопки бачили лише на фотографіях і слабо орієнтуються у практичній складовій археологічної роботи.

Для підтвердження вищезначених даних і висновків, нами було також застосовано комп'ютерну програму Atlas.ti (ATLAS.ti Scientific Software Development GmbH), яка аналізує текст за вагою основних понять. Аналіз назв поданих матеріалів показав, що найчастіше у заголовках використані наступні дефініції: поселення (20 разів), Миколаївщина (18), бронза (13), Побужжя (13), розкопки (13), Березань (12), Дикий Сад (11), городище (10), Ольвія (10), античний (9), курган (7), розвідка (7), поховання (6), неоліт (6). Таким чином, зазначений лексичний ряд цілком підтверджує тематичний аналіз опублікованих в секції «Археологія» матеріалів конференції «Аркасівські читання», що був зроблений авторами в ручному форматі.

Висновки

Міжнародна науково-практична конференція «Аркасівські читання» була започаткована у 2011 р. як мультидисциплінарний науковий майданчик історико-політологічного профілю. Одним з її напрямків, який мав досить солідну презентативність, була археологічна секція. Протягом 2011-2023 рр. у цій секції було виголошено 130 доповідей різної направленості. Найбільш плідними за опублікованими матеріалами виявилися перші дві конференції. Надалі спостерігаємо поступовий спад як загальної кількості презентованих матеріалів, так і за археологічною тематикою. Поступовий спад інтересу до конференції, який проявився як у пропозиції якісних матеріалів до друку, так і в кількості учасників, пов'язаний як із загальними тенденціями в історичній науці й освіті, так і погіршенням становища підготовки фахівців історичного профілю безпосередньо в університеті-організаторі.

Авторське коло археологічної тематики представили 88 дослідників. Майже 2/3 з них складають чоловіки (57 проти 31), що твердо свідчить про перевагу

чоловічої статті серед учасників секції «Археологія». Археологічний напрямок був представлений переважно дослідниками Північного Причорномор'я з Одеси, Миколаєва та Києва. Зарубіжну археологію представляли вчені Молдови, Польщі, Російської Федерації, Німеччини та США.

До десятки найбільш активних учасників увійшли майже винятково представники Миколаєва, які нерідко представляли (або були учасниками авторського колективу) по декілька доповідей. Отже, розпочавшись як досить цікавий та авторитетний дискусійний майданчик у межах міжнародної конференції, секція «Археологія» (як і загалом конференція) перетворилася на «регіональний круглий стіл» із досить обмеженим числом учасників.

У регіональному розрізі абсолютна більшість статей присвячена південноукраїнському регіону. У центрі дослідницької уваги знаходяться пам'ятники епохи бронзи та античності, що разом складають 2/3 матеріалів. Центральними пам'ятниками, яким регулярно автори приділяли увагу, були об'єкти, що досліджуються (досліджувалися) на території Миколаївської області: укріплене поселення доби пізньої бронзи Дикий Сад (Миколаїв), античне місто Ольвія (с. Парутино, Миколаївський район), античне поселення на о. Березань (Миколаївський район), античне поселення Вікторівка (Миколаївський район) і поселення епохи бронзи Розанівка (Баштанський район). Інші об'єкти представлені переважно поодинокими публікаціями. Це підтверджують і статистичні дані.

Майже 40% доповідей представлені матеріалами за результатами польових археологічних досліджень, і майже 30% – аналіз матеріальної культури. Історія археологічної науки та теорія археології сукупно мають трохи більше 30%, з яких більша частина – історія археології.

Загалом, оцінюючи здобутки конференції у презентації археологічних матеріалів, треба відмітити високий рівень якісної складової більшості публікацій, оригінальність і новизну. Усе зазначене, на нашу думку, потребує подальшої популяризації здобутків конференції у науковому середовищі, а можливо і видання окремим збірником.

Подяки. Автори висловлюють вдячність за подання ідеї статті та консультації доктору історичних наук, професору Чорноморського національного університету імені Петра Могили *Олександр Тригубу*. Допомогу в отриманні повного комплексу збірників надав старший викладач й один із засновників конференції «Аркасівські читання» *Кирило Горбенко* (окрема подяка за те, що поділився своїми спогадами про організацію перших конференцій). Дякуємо кандидату історичних наук, доценту Чорноморського національного університету імені Петра Могили *Тетяні Богдановій* за інформацію про першу конференцію «Аркасівські читання», яка відбулася у далекому 1993 р. і де вона була одним із учасників.

REFERENCES

- Hospodarenko, O.V. (Comp.).** (2011). *Arkasivski Chytannia: materialy I Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii (14-15 kvitnia 2011 r.)* [Arkasian Readings': materials of the 1st International Scientific Conference (April 14-15, 2011)]. Mykolaiv: MDU imeni V.O. Sukhomlynskoïho [in Ukrainian].
- Hospodarenko, O.V. (Comp.).** (2017). *Arkasivski Chytannia: istorychni doslidzhennia na suchasnomu etapi rozvytku humanitarnoi nauky: materialy VII mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii (26 kvitnia 2017 r.)* [Arkasian Readings': historical studies at the current stage of the development of humanitarian science: materials of the 7th International scientific and practical

- conference (April 26, 2017)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].
- Hospodarenko, O.V. (Comp.).** (2018). *Arkasivski Chytannia: istorychni doslidzhennia na suchasnomu etapi rozvytku humanitarnoi nauky: materialy VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (27-28 kvitnia 2018 r.)* ['Arkasian Readings': historical studies at the current stage of the development of humanitarian science: materials of the 8th International scientific and practical conference (April 27-28, 2018)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].
- Hospodarenko, O.V. (Comp.).** (2019). *Arkasivski Chytannia: istorychna nauka na suchasnomu etapi rozvytku ukrainskoi derzhavnosti. Materialy IX Mizhnarodnoi naukovo konferentsii (10-11 travnia 2019 r.)* ['Arkasian Readings': historical science at the current stage of the development of Ukrainian statehood. Materials of the 9th International Scientific Conference (May 10-11, 2019)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].
- Hospodarenko, O.V. (Comp.).** (2020). *Arkasivski Chytannia: humanitarni doslidzhennia v Yevropi na suchasnomu etapi rozvytku nauky. Materialy X Mizhnarodnoi naukovo konferentsii (1-2 chervnia 2020 r.)* ['Arkasian Readings': humanitarian studies in Europe at the current stage of the development of science. Materials of the 10th International Scientific Conference (June 1-2, 2020)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].
- Hospodarenko, O.V. (Comp.).** (2021). *Arkasivski Chytannia: istorychni ta kraieznavchi doslidzhennia: vyklyky ta perspektyvy. Materialy XI Mizhnarodnoi naukovo konferentsii (21-23 travnia 2021 r.)* ['Arkasian Readings': Historical and Regional Research: Challenges and Prospects. Materials of the 11th International Scientific Conference (May 21-23, 2021)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].
- Huzenko, Yu.I. (Comp.).** (2015). *Arkasivski Chytannia: Ukraina v konteksti istorychnoho rozvytku Skhidnoi Yevropy: materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (17-18 kvitnia 2015 r.)* ['Arkasian Readings': Ukraine in the context of the historical development of Eastern Europe: materials of the 5th International Scientific and Practical Conference (April 17-18, 2015)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].
- Huzenko, Yu.I. (Comp.).** (2016). *Arkasivski Chytannia: istoryko-arkheolohichni ta etnolohichni doslidzhennia u konteksti humanitarnoho rozvytku yevropeiskoho suspilstva: materialy VI Mizhnarodnoi naukovo konferentsii (15-16 kvitnia 2016 r.)* ['Arkasian Readings': historical, archaeological and ethnological research in the context of humanitarian development of European society: materials of the 6th International Scientific Conference (April 15-16, 2016)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].
- Kakovkina, O.M.** (1998). *Arkeolohichni zyzdy druhoi polovyny XIX – pochatku XX st. v Ukraini: naukovyi ta suspilno-politychnyi aspekty* [Archaeological congresses of the second half of the 19th and early 20th centuries in Ukraine: scientific and socio-political aspects]. (Candidate's thesis). Dnipropetrovsk [in Ukrainian].
- Kokoshko, F.I. (Comp.).** (2013). *Arkasivski Chytannia: materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (26-27 kvitnia 2013 r.)* ['Arkasian Readings': materials of the 3rd International Scientific and Practical Conference (April 26-27, 2013)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].
- Kokoshko, F.I. (Comp.).** (2014). *Arkasivski Chytannia: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (11-12 kvitnia 2014 r.)* ['Arkasian Readings': materials of the 4th International Scientific and Practical Conference (April 11-12, 2014)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].
- Makushenko, Ya.S. (Comp.).** (2012). *Arkasivski Chytannia: materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (27-28 kvitnia 2012 r.)* ['Arkasian Readings': materials of the 2nd International Scientific and Practical Conference (April 27-28, 2012)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].
- Petrova, O.S.** (2005). *Metody izucheniya massovykh dannykh materialov arkeologicheskikh siezdov, 1864-1914* [Methods of studying mass data materials of archaeological congresses, 1864-1914]. (Candidate's thesis). Moskva: Gosudarstvennyi universitet imeni M.V. Lomonosova [in Russian].
- Shytiuk, M.M.** (2014). *Vitalne slovo do uchasnykiv IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Arkasivski chytannia»* [Greetings to the participants of the 4th International Scientific and Practical Conference 'Arkasian Readings']. In **Kokoshko, F.I. (Comp.).** *Arkasivski Chytannia: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (11-12 kvitnia 2014 r.)*. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho, p. 3 [in Ukrainian].
- Shytiuk, M.M.** (2015). *Vitalne slovo do uchasnykiv V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Arkasivski chytannia: Ukraina v konteksti istorychnoho rozvytku Skhidnoi Yevropy»* [Welcome

- speech to the participants of the 5th International Scientific and Practical Conference 'Arkasian Readings': Ukraine in the context of the historical development of Eastern Europe]. In **Huzenko, Yu.I. (Comp.)**. *Arkasivski Chytannia: Ukraina v konteksti istorychnoho rozvytku Skhidnoi Yevropy: materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (17-18 kvitnia 2015 r.)*. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho, p. 3 [in Ukrainian].
- Skyrda, I.M.** (2016). *XII arkheolohichniy zyzd: peredumovy, perebih podii, istorychne znachennia* [The 12th Archaeological Congress: prerequisites, course of events, historical significance]. [*Candidate's thesis*]. Kharkiv: Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V.N. Karazina [in Ukrainian].
- Smyrnov, O.I. (Comp.)**. (2023). *Arkasivski Chytannia: istorychni ta kraieznavchi doslidzhennia: vyklyky ta perspektyvy. Materialy XII i XIII Mizhnarodnykh naukovykh konferentsii (20 travnia 2022 r.; 26-27 travnia 2023 r.)* [Arkasian Readings': Historical and Regional Studies: Challenges and Prospects. Materials of the 12th and 13th International Scientific Conferences (May 20, 2022; May 26-27, 2023)]. Mykolaiv: MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho [in Ukrainian].

Надійшла до редакції / Received: 13.02.2024

Схвалено до друку / Accepted: 13.04.2024

Табл. 2. Авторське коло учасників секції «Археологія»⁶

№ з/п	Прізвище та ім'я	Регіон представлення	Роки участі у конференції	Кількість опублікованих матеріалів
1	Агульніков Сергій	Кишинів (Молдова)	2011	1
2	Апуневич Олександра	Миколаїв	2019; 2020; 2021	3
3	Артюх Вадим	Львів	2015; 2018	2
4	Ахмід Саміра	Одеса	2011	1
5	Беляєва Карина	Миколаїв	2022-23	1
6	Березін Сергій	Одеса	2011	1
7	Бондаренко Денис	Миколаїв	2011; 2012; 2013; 2014; 2015; 2016; 2017; 2018; 2019; 2020; 2022-23	13
8	Бруяко Ігор	Одеса	2012	1
9	Варшавська Майя	Миколаїв	2017	1
10	Васильєв Юрій	Одеса	2011	1
11	Васильчук Олександр	Миколаїв	2011; 2012; 2013; 2016;	4
12	Войтюк Олексій	Рівне	2011; 2012	2
13	Гаврилюк Надія	Київ	2012; 2017	2
14	Гарат Кароліна	Познань (Польща)	2012; 2013;	2
15	Гембержевська Дар'я	Миколаїв	2021	1
16	Генчев Валентин	Софіївка, Микол. обл.	2021	1
17	Герасімов В'ячеслав	Варшава (Польща)	2019	1
18	Горбенко Кирило	Миколаїв	2011; 2012; 2013; 2014; 2015; 2016; 2017; 2018; 2019; 2020; 2021; 2022-23	12
19	Горбов Володимир	Донецьк	2011	1
20	Гребенников Юрій	Миколаїв	2011; 2012; 2013; 2014; 2016;	7
21	Гребенников Віктор	Миколаїв	2012; 2018; 2019; 2020; 2021; 2022-23	6
22	Губська Вікторія	Миколаїв	2017	1
23	Денисюк Володимир	Одеса	2012	1
24	Жирок Юрій	Миколаїв	2019; 2020; 2021; 2022-23	5
25	Забавін В'ячеслав	Маріуполь	2011	1
26	Задирака Віктор	Миколаїв	2018	1
27	Зинов'єва Тамара	Москва (РФ)	2012	1
28	Зуєв Вадим	Санкт-Петербург (РФ)	2011	1

⁶ Авторський підрахунок.

29	Івченко Андрій	Київ	2012	1
30	Кабанова Катерина	Донецьк	2011	1
31	Кайзер Ельке	Берлін (Німеччина)	2017	1
32	Каравайко Дмитро	Київ	2011	1
33	Карнаух Євген	Київ	2011	1
34	Кашуба Майя	Санкт-Петербург (РФ)	2017	1
35	Кіосак Дмитро	Одеса	2011; 2012	3
36	Коваленко Дмитро	Миколаїв	2017	1
37	Коваленко Яна	Миколаїв	2018	1
38	Козленко Роман	Миколаїв	2011; 2012; 2013; 2017	4
39	Костік Ольга	Миколаїв	2015	1
40	Косько Александр	Познань (Польща)	2012	1
41	Крижицький Сергій	Київ	2013	1
42	Крутілов Валерій	Київ	2011; 2012; 2013; 2017; 2018; 2019	6
43	Кулькова Маріанна	Санкт-Петербург (РФ)	2017	1
44	Кущев Андрій	Миколаїв	2019	1
45	Лазаренко Володимир	Іжевськ (РФ)	2013	1
46	Ласінська Маріанна	Миколаїв	2011; 2012; 2014; 2015; 2016; 2017; 2018; 2019; 2020; 2021	10
47	Лисенко Сергій	Київ	2012; 2013	2
48	Лопушенко Віта	Миколаїв	2022-23	1
49	Лук'янченко Юрій	Кривий Ріг	2012; 2015	2
50	Луценко Владислав	Миколаїв	2018	1
51	Мазепа Галина	Збараж, Терноп. обл.	2015	1
52	Малюкевич Олександр	Одеса	2011	1
53	Матвіїшина Жанна	Київ	2011	1
54	Махов Максим	Київ	2022-23	1
55	Махова Марина	Миколаїв	2018	1
56	Маціборо Олександр	Київ	2011	1
57	Москаленко Олексій	Миколаїв	2022-23	1
58	Небрат Сергій	Маріуполь	2011	1
59	Нездолій Олександр	Київ	2017	1
60	Нікітін Василь	Миколаїв	2018	1
61	Носко Світлана	Миколаїв	2011	1
62	Олейніченко Євген	Миколаїв	2011; 2012; 2013; 2014; 2017; 2018	7
63	Олійник Анна	Одеса	2012	1
64	Орлик Олексій	Кіровоград	2012	1
65	Панковський Валентин	Київ	2011; 2012; 2013	3
66	Піструїл Ігор	Одеса	2011; 2012	2
67	Прищепа Богдан	Рівне	2012	1
68	Разумов Сергій	Київ	2011; 2012	2
69	Рижева Надія	Миколаїв	2018	1
70	Симоненко Олександр	Київ	2012; 2013	2

71	Сінельніков Олександр	Одеса	2012	1
72	Смирнов Ігор	Миколаїв	2014	1
73	Смирнов Леонід	Миколаїв	2012; 2013; 2014; 2015; 2016; 2017; 2018; 2019; 2020; 2021; 2022-23	13
74	Смирнов Олександр	Миколаїв	2011; 2012; 2013; 2014; 2016; 2017; 2018; 2019; 2020; 2021; 2022-23	20
75	Смирнова Антоніна	Миколаїв	2016	1
76	Требух Олег	Баштанка, Микол. обл.	2011	1
77	Фадем Синтія Марі	Річмонд, Індіана (США)	2011	1
78	Філатов Дмитро	Миколаїв	2011; 2012; 2013; 2014; 2015; 2016; 2017	12
79	Фоменко Віктор	Київ	2011	1
80	Форносова Белла	Миколаїв	2015; 2016	2
81	Хмелевський Дмитро	Київ	2013	1
82	Чежия Давід	Миколаїв	2022-23	1
83	Чолобова Яна	Миколаїв	2019	1
84	Шевченко Ігор	Кривий Ріг	2011; 2012; 2013; 2015; 2017	5
85	Шевченко Тетяна	Парутине, Микол. обл.	2017	1
86	Шейко Ірина	Київ	2017	1
87	Шиян Любов	Вишнівець, Терноп. обл.	2021	1
88	Яненко Анна	Київ	2011; 2012; 2013	3

Табл. 3. Археологічна тематика, що представлена у збірниках конференції «Аркасівські читання» (2011-2023)⁷

№ з/п	Автор(и)	Назва доповіді	Рік публікації
1	Ахмід Саміра	Початок дослідження археологічних старожитностей на півдні України кінець XVIII – початок XIX ст.	2011
2	Березін Сергій	Одеський історико-археологічний музей та Ольвія у період тимчасової німецько-румунської окупації: нові матеріали	2011
3	Бондаренко Денис	Археологічні дослідження острова Березань наприкінці XIX ст.	2011
4	Васильєв Юрій	До джерельної бази неоліту Побужжя	2011
5	Васильчук Олександр, Носко Світлана, Олейниченко Євген	Новий ліпний керамічний посуд на Миколаївщині	2011
6	Войтюк Олексій	Городні в оборонних системах литовсько-польської доби на території Волині	2011
7	Горбенко Кирило, Гребенников Юрій	Розкопки городища фінальної бронзи Дикий Сад в 2010 р.	2011

⁷ Складено авторами за змістом збірників конференції: *Господаренко О.В.* (укл.). Аркасівські читання: матеріали I Міжнародної наукової конференції (14-15 квітня 2011 р.). Миколаїв: МДУ імені В.О. Сухомлинського, 2011; *Макушенко Я.С.* (укл.). Аркасівські читання: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 квітня 2012 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2012; *Кокошко Ф.І.* (укл.). Аркасівські читання: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 квітня 2013 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2013; *Кокошко Ф.І.* (укл.). Аркасівські читання: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (11-12 квітня 2014 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2014; *Гузенко Ю.І.* (укл.). Аркасівські читання: Україна в контексті історичного розвитку Східної Європи: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (17-18 квітня 2015 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2015; *Гузенко Ю.І.* (укл.). Аркасівські читання: історико-археологічні та етнологічні дослідження у контексті гуманітарного розвитку європейського суспільства: матеріали VI Міжнародної наукової конференції (15-16 квітня 2016 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2016; *Господаренко О.В.* (укл.). Аркасівські читання: історичні дослідження на сучасному етапі розвитку гуманітарної науки: матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції (26 квітня 2017 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2017; *Господаренко О.В.* (укл.). Аркасівські читання: історичні дослідження на сучасному етапі розвитку гуманітарної науки: матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції (27-28 квітня 2018 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018; *Господаренко О.В.* (укл.). Аркасівські читання: історична наука на сучасному етапі розвитку української державності. Матеріали IX Міжнародної наукової конференції (10-11 травня 2019 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2019; *Господаренко О.В.* (укл.). Аркасівські читання: гуманітарні дослідження в Європі на сучасному етапі розвитку науки. Матеріали X Міжнародної наукової конференції (1-2 червня 2020 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2020; *Господаренко О.В.* (укл.). Аркасівські читання: історичні та краєзнавчі дослідження: виклики та перспективи. Матеріали XI Міжнародної наукової конференції (21-23 травня 2021 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2021; *Смирнов О.І.* (укл.). Аркасівські читання: історичні та краєзнавчі дослідження: виклики та перспективи. Матеріали XII і XIII Міжнародних наукових конференцій (20 травня 2022 р.; 26-27 травня 2023 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2023.

8	Горбов Володимир, Кабанова Катерина	Камишевата-XIV – поселення пізнього бронзового віку у Північно-Східному Приазов'ї	2011
9	Забавін Вячеслав, Небрат Сергій	Матеріали епохи пізньої бронзи із розвідок у Донецькому Приазов'ї	2011
10	Каравайко Дмитро, Карнаух Євген, Разумов Сергій	Дослідження кургану епохи бронзи на Миколаївщині	2011
11	Кюсак Дмитро	Нові археологічні знахідки в долині р. Малий Куяльник	2011
12	Козленко Роман, Зуєв Вадим	Римська війська присутність в Нижньому Побужжі в I ст. н.е.	2011
13	Крутілов Валерій, Смирнов Олександр	Попередні підсумки дослідження ділянки «ГШ» на острові Березань у 2006-2009 рр.	2011
14	Ласинська Маріанна	Археологічні пам'ятки нижнього Побужжя в «Трудах» Археологічних з'їздів	2011
15	Малюкевич Александр, Агульников Сергей	Пізньюкочівницький могильник у Нижньому Подністров'ї	2011
16	Матвіїшина Жанна, Маціборо Олександр, Філатов Дмитро	Археологічні та педологічні дослідження Новобузького району Миколаївської області у 2008-2010 рр.	2011
17	Панковський Валентин, Філатов Дмитро	Кістяна індустрія поселення Розанівка	2011
18	Піструїл Ігор	Дослідження стоянки Катаржино 1 і деякі проблеми вивчення мезоліту та неоліту у степях Північно-Західного Причорномор'я	2011
19	Требух Олег	Археологічна розвідка експедиції Миколаївського краєзнавчого музею у 1983 р. (за матеріалами поселень доби пізньої бронзи)	2011
20	Фадем Синтія Марі, Філатов Дмитро	Україно-американська співпраця у дослідженнях поселення сабатинівської культури Розанівка I	2011
21	Фоменко Віктор	Наконечники стріл з поховань Інгульської катакомбної культури у Буго-Інгулецькому межиріччі	2011
22	Шевченко Ігор	Охоронні розкопки кургану доби пізньої бронзи поблизу с. Іванівка Кіровоградської області у 2009 р.	2011
23	Яненко Анна	«Втрачені» музейні колекції: можливості актуалізації археологічного надбання 1920-х – першої половини 1930-х рр.	2011
24	Бондаренко Денис, Васильчук Олександр	Нова знахідка античного вітаря з розкопок некрополю Олександрійський в 2011 році	2012
25	Бруяко Ігор, Денисюк Володимир, Кюсак Дмитро	Поселення культури лінійно-стрічкової кераміки на Південному Бузі	2012
26	Войтюк Олексій, Прищепа Богдан	Дослідження забудови подвір'я Миколаївської церкви в Острозі	2012

27	Гаврилюк Надія	Ліпний посуд із садиби № 1 Дідова хата у Нижньому Побужжі (остання чверть IV – друга чверть III ст. до н.е.)	2012
28	Гарат Кароліна	До питання про проблеми у вивченні моделей будівель	2012
29	Горбенко Кирило, Козленко Роман	Розкопки господарсько-виробничого приміщення на цитаделі городища Дикий Сад	2012
30	Гребенніков Віктор	Дослідження черняхівської культури на Миколаївщині	2012
31	Гребенников Юрій, Смирнов Леонід	Археологічні розвідки на території «Бузького Гарду» у 2011 р.	2012
32	Гребенников Юрій, Філатов Дмитро	До питання про маркування «передямних» скорчених поховань у процесі виникнення курганного будівництва у Степовому Побужжі (попередній аспект проблеми)	2012
33	Івченко Андрій	Новий склеп ранньоелліністичного часу на некрополі Ольвії	2012
34	Кюсак Дмитро, Олійник Анна, Сінельников Олександр	Керамічна «праска» з поселення Сабатинівка 1	2012
35	Крутілов Валерій, Смирнов Олександр	Деякі підсумки дослідження ділянки «ГШ» Березанського поселення	2012
36	Ласинська Маріанна	Старожитності Нижнього Побужжя у працях викладачів Новоросійського університету	2012
37	Олейніченко Євген, Філатов Дмитро	Металічні предмети епохи бронзи з території Херсонської області	2012
38	Панковський Валентин, Філатов Дмитро	Нові дані щодо кістяної індустрії поселення Розанівка	2012
39	Піструїл Ігор	Історія відкриття пам'ятників кам'яного віку в с. Анетівка (за опублікованими матеріалами)	2012
40	Разумов Сергій, Лисенко Сергій, Косько Олександр	Бабинське поховання з чашею у с. Пороги на Дністрі	2012
41	Симоненко Олександр	Могили сарматських «царів» I – початку II століття н.е. у Північному Причорномор'ї	2012
42	Смирнов Олександр, Зинов'єва Тамара	Нова знахідка теракотового селену на о. Березань	2012
43	Шевченко Ігор, Лук'янченко Юрій, Орлик Олексій	Дослідження кургану скіфського часу поблизу с. Іванівка Кіровоградської області у 2010 р.	2012
44	Яненко Анна	Комбінат чорноморських археологічних експедицій Народного Комісаріату освіти УСРР (30-ті рр. XX ст.)	2012
45	Бондаренко Денис, Смирнов Леонід	Поховання епохи Середньовіччя з розкопок ділянки «ГШ» на о. Березань в 2007-2012 рр.	2013
46	Васильчук Олександр, Смирнов Олександр	Аналіз керамічного скупчення, знайденого на ділянці «ГШ» Борисфеніди у 2012 р.	2013

47	Гарат Кароліна	Через вогонь – зауваження на тему спалювання будівель в археологічних культурах неоліту-енеоліту Південно-Східної Європи	2013
48	Горбенко Кирило, Козленко Роман	Дослідження житлово-господарчого комплексу на цитаделі Дикого Саду	2013
49	Гребенников Юрій, Смирнов Леонід, Філатов Дмитро	Дослідження кургану поблизу с. Миролубівка на території Поінгулля у 2011-2012 роках	2013
50	Крутілов Валерій, Смирнов Олександр	Про будівничі періоди на ділянці ГШ о. Березань	2013
51	Крижицький Сергій, Хмелєвський Дмитро	Дослідження північної оборонної лінії римської цитаделі Ольвії 2005-2011 рр. (попередні висновки)	2013
52	Лазаренко Володимир	Культ Ахілла як відображення процесів формування індоєвропейської спільноти в Північному Причорномор'ї	2013
53	Лисенко Сергій, Олейніченко Євген	Нова знахідка ливарної форми сабатинівської культури	2013
54	Панковський Валентин, Філатов Дмитро	Нові зразки кістяної індустрії з поселення Розанівка	2013
55	Симоненко Олександр	Пізньюоскіфський могильник Червоний Маяк: історія досліджень	2013
56	Смирнов Олександр, Смирнов Леонід	Грошовий обіг Ольвії у вітчизняних дослідженнях XIX – XX ст.	2013
57	Шевченко Ігор	Кремневі вироби мезолітичної стоянки Давидівка на Кіровоградщині	2013
58	Яненко Анна	З історії археології Автономної Молдавської соціалістичної радянської республіки (1920-1930-ті рр.)	2013
59	Бондаренко Денис, Смирнов Олександр, Смирнов Леонід	Археологічні розвідки на території Березанського району Миколаївської області в 2012 р.	2014
60	Горбенко Кирило	Міжнародні контакти населення Степового Побужжя в XIII-XI ст. до н.е.	2014
61	Гребенников Юрій, Смирнов Ігор	Кам'яні антропоморфні стели у контексті міфологічних уявлень давнього населення Східної Європи	2014
62	Гребенников Юрій	Гідронімія як відображення екологічної ситуації у ландшафтній системі (на прикладі Степового Побужжя)	2014
63	Ласінська Маріанна	Дослідження археологічних пам'яток Нижнього Побужжя у другій чверті XX ст.	2014
64	Олейніченко Євген, Філатов Дмитро	До питання археологічних досліджень епохи пізньої бронзи на території Миколаївщини	2014
65	Артюх Вадим	Античні пам'ятки в археологічній колекції Львівського музею історії релігії	2015
66	Бондаренко Денис, Костік Ольга	Попередні результати досліджень поселення Вікторівка-I у 2014 р.	2015
67	Горбенко Кирило	Нові археологічні дослідження на території	2015

		городища Дикий Сад	
68	Ласінська Маріанна	Основні проблеми та історія досліджень археологічних пам'яток аварської доби регіону Північного Причорномор'я	2015
69	Лук'янченко Юрій, Шевченко Ігор, Філатов Дмитро	Археологічні рятівні дослідження на території Долинського району Кіровоградської області	2015
70	Мазепа Галина	Пам'ятки трипільської культури на Тернопільщині	2015
71	Смирнов Леонід, Форносова Белла	Порівняльний аналіз центральних архітектурних комплексів Ольвії та Херсонесу	2015
72	Бондаренко Денис, Смирнов Олександр	Поховання епохи бронзи з розкопок античного поселення Вікторівка I (по матеріалам робіт на ділянці «Г» 2013-2014 рр.)	2016
73	Васильчук Олександр, Бондаренко Денис	Господарська товстостінна кераміка античного поселення Вікторівка I (по матеріалам досліджень на ділянці «Г» у 2013-2014 рр.)	2016
74	Горбенко Кирило	Храмовий комплекс городища Дикий Сад	2016
75	Гребенников Юрій, Смирнов Леонід	До питання про географічні реалії Скіфії Геродота у Північно-Західному Причорномор'ї	2016
76	Ласінська Маріанна	Дослідження археологічних пам'яток Нижнього Побужжя у ХХ ст.: історіографія питання	2016
77	Смирнов Олександр, Смирнова Антоніна	Поселення Велика Корениха III в контексті досліджень 2015 року	2016
78	Філатов Дмитро, Форносова Белла	Археологічні дослідження поселення Крива Балка	2016
79	Бондаренко Денис	Нова напівземлянка класичного часу з розкопок поселення Велика Корениха-3 у 2016 році	2017
80	Горбенко Кирило, Олейніченко Євген	Розкопки на території «ближнього передмістя» городища Дикий Сад у 2016 році	2017
81	Губська Вікторія	Дослідження поселення Варварівка I	2017
82	Кайзер Ельке, Кашуба Майя, Кулькова Маріанна, Гаврилюк Надія	Комплексний метод дослідження стародавньої кераміки	2017
83	Коваленко Дмитро, Філатов Дмитро	Археологічні дослідження поселення сабатинівської культури Розанівка I	2017
84	Козленко Роман	Дослідження римського форту Кам'янка V у 2016 році	2017
85	Крутілов Валерій, Смирнов Олександр, Бондаренко Денис	Результати розкопок античного поселення Борисфен (о. Березань) на ділянці «ГШ» у 2016 р.	2017
86	Ласінська Маріанна, Варшавська Майя	Участь учнів і випускників Миколаївського юридичного ліцею в археологічних дослідженнях Миколаївщини	2017

87	Нездолий Олександр	Палеолітична стоянка Коробчине-курган у басейні Великої Висі	2017
88	Смирнов Олександр, Смирнов Леонід	Археологічні об'єкти на території Олександрівської сільської ради Білозерського району Херсонської області	2017
89	Шевченко Ігор	Рятувальні розкопки поховання періоду пізньої бронзи на Донеччині у зоні активних дій АТО	2017
90	Шевченко Тетяна	Від охорони до створення державного заповідника «Ольвія»	2017
91	Шейко Ірина	Коринфські світильники та їхні імітації з Ольвії	2017
92	Артюх Вадим	До питання зв'язків між стародавніми цивілізаціями України та Єгипту протягом II-I тисячоліть до н.е.	2018
93	Бондаренко Денис, Смирнов Леонід	Нова пам'ятка пізньоархаїчної доби на північному заході хори Ольвії	2018
94	Горбенко Кирило, Олейніченко Євген	Розкопки укріпленого поселення Дикий Сад у 2017 році	2018
95	Задирака Віктор	Культура дзвоноподібних келихів	2018
96	Коваленко Яна	Землеробство у добу неоліту	2018
97	Крутілов Валерій, Смирнов Олександр	Короткі висновки розкопок античного поселення Борисфен (о. Березань) (ділянка «Г») у 2017 році	2018
98	Ласінська Маріанна	Археологічні дослідження Нижнього Побужжя у часи Другої світової війни	2018
99	Луценко Владислав	Внесок В. Дерпфельда в античну археологію	2018
100	Нікітін Василь, Гребенников Віктор	Святилище доби ранньої бронзи на кургані біля с. Возсіятське	2018
101	Рижева Надія	Практичні результати та теоретичні узагальнення науково-дослідних програм (за підсумками історико-археологічних досліджень)	2018
102	Смирнов Олександр, Махова Марина	Студентська археологічна практика на острові Березань	2018
103	Герасімов В'ячеслав, Смирнов Олександр	Знахідка античного вітрильника в акваторії Чорного моря у 2018 році	2019
104	Горбенко Кирило, Жирок Юрій	Нові дослідження на території городища Дикий Сад	2019
105	Гребенников Віктор	Історія вивчення поселень епохи пізньої бронзи міжріччя Тілігулу та Березані	2019
106	Кущев Андрій	До питання про участь Ольвії у Римсько-боспорській війні (45-49 рр.)	2019
107	Крутілов Валерій, Смирнов Олександр	Сакральний об'єкт теменосу Березанського поселення	2019
108	Ласінська Маріанна	Діяльність Миколаївського наукового археологічного центру на початку XXI століття	2019
109	Смирнов Олександр, Апуневич Олександра, Чолобова Яна	Археологічні дослідження (розвідки) лабораторії археології та етнології МНУ імені В.О. Сухомлинського на території Херсонської області у 2018 році	2019

110	Смирнов Леонід, Бондаренко Денис	Археологічні розвідки на території Очаківського району Миколаївської області у 2018 році	2019
111	Бондаренко Денис, Смирнов Олександр	Проблема інтерпретації античної пам'ятки Бондаревські джерела	2020
112	Горбенко Кирило, Жирок Юрій	Залишки будівельних об'єктів «цитаделі» городища Дикий Сад	2020
113	Гребенніков Віктор	І.М. Шарафутдінова на Миколаївщині	2020
114	Ласінська Маріанна	Дослідження археологічних пам'яток доби енеоліту-бронзи у регіоні Нижнього Побужжя у XIX-XX століттях: історія та історіографія	2020
115	Смирнов Леонід, Апуневич Олександра	Археологічні дослідження лабораторії археології та етнології МНУ імені В.О. Сухомлинського у 2019 році	2020
116	Горбенко Кирило, Жирок Юрій	Господарське приміщення № 13-а «ближнього передмістя» городища Дикий Сад	2021
117	Генчев Валентин, Гребенніков Віктор	Нова знахідка стели біля с. Березнегуватське	2021
118	Ласінська Маріанна	Дослідження археологічних пам'яток Нижнього Побужжя у другій половині XX століття	2021
119	Смирнов Леонід, Апуневич Олександра	Археологічні дослідження лабораторії археології та етнології МНУ імені В.О. Сухомлинського у 2020 році	2021
120	Смирнов Олександр, Гембержевська Дар'я	Північноіонійський кратер з розкопок о. Березань 2004 року	2021
121	Шиян Любов	Трипільська культура у колекціях Вишнівецького палацу	2021
122	Беляєва Карина	Основні споруди пізніх скіфів Нижнього Подніпров'я	2022-23
123	Горбенко Кирило, Жирок Юрій	Приміщення № 2 городища Дикий Сад («дальнє передмістя»)	2022-23
124	Гребенніков Віктор	Зародження та розвиток аматорської археології на Миколаївщині	2022-23
125	Жирок Юрій, Чежия Давід	Археологічні дослідження городища Дикий Сад у 1991-1998 роках	2022-23
126	Лопушенко Віта	Археологічні дослідження Ольвії	2022-23
127	Москаленко Олексій	Половецька доба на півдні України: археологічний джерелознавчий аспект	2022-23
128	Смирнов Олександр	Археологічні розвідки під будівництво ЛЕП в Миколаївській області у 2021 р.	2022-23
129	Смирнов Леонід, Махов Максим	Археологічні вишукування на території Миколаївського району у 2022 р.	2022-23
130	Смирнов Олександр, Бондаренко Денис	Археологічні розвідки на території Сливине – Веснянської та Костянтинівської територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області	2022-23